

अथचिन्तितं क्षमापयति ॥ सीति ॥ सावित्रेण विलंबोपास्तित्यर्थः ॥ ३३ ॥ अत्रेदं गूढं सीतातात्पर्यं ॥ यदि सकलरक्षःक्षयेण सकलत्रिमुवनवर्तिभ्यो रक्षणात्पराधिपतिं विहाय कर्तुंशक्यं तदा क्षात्रधर्मं चर ॥ नोचेच्छुद्धतपोधर्मं चरेति धनुषाकार्यमेतावदार्तानामभिरक्षणमित्यनेन दं ध्वनितं ॥ क्षत्रियाणां तु वीराणां वनेषु नियतात्मिनामिति पू बार्धस्य वनेष्वपि वसतां क्षत्रियाणां वीराणामुत्तरार्धोक्तमावश्यकमिति गूढतात्पर्यं ॥ इतिरामाभि० रा० आरण्य० नवमः सर्गः ॥ ९ ॥ ॥ ॥ ॥
 एवं युद्धस्यापाततः सीतया ऽधर्मत्वं प्रतिपादितं तद्वाक्याविरोधेनैव धर्मत्वं प्रतिपादयति रामः ॥ वाक्यमिति ॥ संवर्धितइतिपाठे संवर्धिततेजाः धर्मस्थितइति पाठांतरं ॥ १ ॥

स्त्रीचापलादेतदुपाहृतं मेधर्मं च वक्तुं तव कः समर्थः ॥ विचार्य बुध्या तु सहानुजेन यद्रोचते तत्कुरु माचिरेण ॥ ३३ ॥ इत्योषे श्रीमद्रा० आरण्य० नवमः सर्गः ॥ ९ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ वाक्यमेतत्तु वैदेत्या व्याहृतं भर्तृभक्त्या ॥ श्रुत्वा धर्मस्थितो रामः प्रत्युवाचा यजानकी ॥ १ ॥ हितमुक्तं त्वया देवि स्निग्धया सदृशं वचः ॥ कुलं व्यपदिशं त्याच धर्मज्ञे जनकात्मजे ॥ २ ॥ किन्नु वक्ष्याम्यहं देवित्वयै वोक्त मिदं वचः ॥ क्षत्रियैर्धार्यते चापो नार्तशब्दो भवेदिति ॥ ३ ॥ ते चार्ता दंडकारण्ये मुनयः संशितव्रताः ॥ मां सीते स्वयमागम्य शरण्यं शरणं गताः ॥ ४ ॥ वसंतः कालकालेषु वने मूलफलाशनाः ॥ न लभन्ते सुखं भीरुराक्षसैः क्रूरकर्मभिः ॥ ५ ॥ भक्ष्यं ते राक्षसैर्भिर्मे न रमां सोपजी विभिः ॥ ते भक्ष्यमाणा मुनयो दंडकारण्यवासिनः ॥ ६ ॥

कुलं व्यपदिशं त्या क्षत्रियाणां वीराणामित्यादिना क्षत्रियकुलधर्मं बोधयं त्या ॥ २ ॥ अत्रोत्तर महं किन्नु वक्ष्यामि ॥ त्वयैवोत्तरं दत्तमित्यर्थः ॥ इदं शब्दार्थः क्षत्रियैरिति रक्षकाभावकृतार्तानां शब्दो मा भूदित्यर्थः क्षत्रियैश्चापो धार्यत इत्येवार्थः धनुषाकार्यमेतावदार्तानामभिरक्षणमिति वाक्येनोक्त इति शेषः ॥ ३ ॥ त्वद्वचनस्यायमेवानुष्ठानकाल इत्याह ॥ ते चेति ॥ संशितव्रतास्तीक्ष्णव्रताः स्वयमागम्य शरणं गता इत्यनेन नाहं गर्वादिदो षेण रक्षोवधार्थं प्रवर्ते किंचास्मच्छरणागताः तेषु वैरेण ममापि वैरमर्थादायातमिति निर्वैरं वधप्रसक्तिर्न मे इत्युक्तं ॥ ४ ॥ कालकालेषु सर्वकालेष्वित्यर्थः ॥ राक्षसैरित्य स्यवव्यमाना इति शेषः ॥ ५ ॥ ६ ॥